

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ט תמוז תשע"ט | דף היומי בבלי: תמורה ג.

דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד סעיף ט'.

מוסר: חפץ חיים שמירת הלשון הקדמה עד 'ומזה יוכל'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

ידידי התקשר ואמר: זכיתי בלוטו, אני מוותר לך על החוב | האם כלב גישוש יכול לקבל גן עדן? | 1683

על דא ועל הא

משהקיץ ר' ראובן בבוקר נכנסה בו רוח
חדשה. הוא התקשר לידיו ר' שלמה
והודיעו: יהיה מה שיהיה, אקפוץ למים,
ובעזהשי"ת נקדים את מועד הנישואין...

הוא היה צריך להינשא בכ"ט בסיוון, והקדים את החתונה כדי לעשות חסד עם יהודי.

רק לאחר מכן התברר כמה הוא עצמו הרוויח מכך...

האולמות תפוסים עד אפס מקום, ובקושי מצאו תאריך פנוי ביום כ"ט סיוון... והיה ממחרת סיפר ר' ראובן לר"ש בהתרגשות שב"ה נמצא אולם לחתונת אחיו. מששמע ר"ש את התאריך, זעק: אויה, הרי זקוק אני לך ולעזרתך בליל הבר מצוה של בני שיחי... לעומתו ענה ר' ראובן, ומה אעשה, לא נמצא אולם ליום אחר, וגם אנו תלויים ועומדים בדעת אחרים - כלה ומחותנים וכו'.

ויהי בערב שכב ר' ראובן על משכבו ומשהקיץ בבוקר נכנסה בו רוח חדשה, התקשר לר"ש והודיעו, יהיה מה שיהיה, אקפוץ לגלי הים, ובעזהשי"ת נקדים את מועד הנישואין. לאחר טרחות ויגיעות נמצא אולם אחר פנוי ליום כ"ג סיוון, ונקבע זמן החתונה בשעתומ"צ ליום זה. בכל אלו הימים היה שיגם ושיחם של ר' ראובן ור' שלמה אודות ה'טובה' והחסד שעשה החתן עם ר' שלמה, כששמר שלא תופרע שמחת הבר מצוה שלו.

ביום כ"ג סיוון נערכה החתונה ברוב ששון ושמחה, גילה וחדוה. מסדר הקידושין היה ראש הישיבה של ישיבת 'זכרון יעקב' בה למד החתן, ובזמן המיועד באו החברים מ'זכרון יעקב' הרחוקה לשמח את החתן כדת וכדין.

שח הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: השנה ביום שלישי כ"ט סיוון רעשה ארץ הקודש מהפגנות שסיכנו חיי עוברים ושבים בין הערים, עד שהרבה מהדרכים נשתבשו נוראות, ובאותו היום והלילה עמדו אלפים בפקקים במשך שעות ארוכות, רבים איחרו מאד מהגיע למחוז חפצם, ובכללם כמה וכמה חופות הועמדו באיחור של ד' וה' שעות...

סיפר לי אחד מחשובי בני החבורה בבית שמש, מרביץ תורה לעדרים, מחנך בחסד עליון ושמו הרה"ג רבי שלמה שלעזינגער שליט"א: באותו היום ערך רבי שלמה בר מצוה לבנו, וכמנהגו קרא לפני כארבעה חדשים לידיו המסור אליו בלונ"ח כל הימים ר' ראובן שטערן שליט"א - אף הוא מבני החבורה בעי"ת בית שמש, שבכל עת שמחה הוא מסדר עבורו את כל העניינים, מהזמנת אולם, קייטרינג וכו' [כיון שהוא זקוק לעזרה זו מסיבות שונות] וכך ניגש ר"ש בלב שקט אל השמחה. גם עתה קבעו השנים את כל מהלך השמחה ושבו איש איש לביתו וענייניו.

בחודש אדר בא אחיו של ר' ראובן בקשרי אירוסין - והוא יתום מאב, ומיד פנו לחפש אולם בעיה"ק ירושלים, אלא שבלעה"ר

העיניים וראייתו כבדה עליו מאד מאד, ולאחר המתנה מרובה ותוחלת ממושכה המחלה לב (עפ"י משלי יג ב) נקבע לו תור אצל רופא - יחיד מומחה בלאנדאן הבירה. ואילו היה צריך לדחות את התור לרגל נישואי קרובו היתום, מי יודע מה היה עולה בגורלו וביסוריו, כי היה עליו להמתין עוד כמחצית השנה לתור נוסף.

כיו"ב ממש שמעתי מאחד מבני החבורה, כי אחד מידידי מתושבי בית שמש הידוע כאיש מסודר נוראות, עד שקל יותר להזיז קיר אבן מלהזיז אותו, אחר שהכל נקבע אצלו עפ"י סדר וחשבון נפלא - גם הוא קבע זמן חתונה ביום שלישי כ"ט סיון בעי"ת בני ברק, ולפני כמה חדשים באו לבקש ממנו שיזיז את מועד הנישואין שלו לצורך איזו כלה שמחמת כמה סיבות הוכרחו להשיאה דייקא באותו יום, הלה ויתר והקדים הנישואין ליום שלפניו, והרוויח שלא נפגמה שמחתו, כי ביום שלאחריו הייתה הכלה מאחרת בד' וה' שעות (ואילו הכלה השניה היא ומשפחתה מתושבי בני ברק, כך שהם לא ניזוקו מהפקקים).

(באר הפרשה בלק תשע"ט)

כשבוע לאחר מכן, ביום כ"ט סיון ישב החתן הנ"ל בחתונת חברו שהתקיימה אף היא בעיה"ק ירושלים (מכיוון שפינה את יום כ"ט בסיון החליט חברו לקחת יום זה לעצמו), באותה שעה הוא רואה כי האולם ריק ממשתתפים, לא נערכה החופה לפני שהשעון הורה על 10:20 כשראש הישיבה שהיה אמור לבוא מזכרון יעקב לשמש כמסדר קידושין הוחלף ברב אחר, אחרי שהכל היו תקועים בפקקים האדירים. גם הצלם לא בא... גם חבריו ה'משמחים' לא היה בידם לבוא מזכרון יעקב ירושלימה. חשוב בעצמך כיצד נראים היו בני המשפחה שכבר הגיעו, אחרי ישיבה של ארבע שעות בפקק, כשהם מותשים ועייפים ובניהם הקטנים בוכים ללא הרף וזועקים לטיפת מים ומקום מנוחה לראשם העייף ...

אז הבין החתן, עד כמה ר"ש היטיב עמו - לא הוא היטיב עם ר"ש, ומיד התקשר להודות ולהלל, לשבח ולפאר את ר' שלמה על החסד שגמל עמו. ללמדך שהמוותר אינו מיטיב אלא לעצמו. עוד מספר לנו ר' ראובן את גילוי ההשגחה פרטית בהקדמת הנישואין, כי אחד מבני משפחתו הקרובה סובל נוראות ממיחוש

הסיפור היומי

הישועות לא הסתיימו... למחרת התקשר אלי קרוב משפחה שהייתי חייב לו 1700 ש"ח, ואומר לי שזה עתה זכה בלוטו בסכום של כמה אלפי שקלים, והחליט לזותר לי על החוב...

'כי מכבדי אכבד', מי שעושה מאמץ לכבוד השי"ת, ה' מחזיר לו בגדול...

קדיש על אביהם שזה עתה הלך לעולמו, ומוכנים לשלם סכום הגון עבור כך. השתוממתי לרגע ולפתע תפסתי שבוודאי זה הגיע בזכות החיזוק בתפילה.

אך הישועות לא הסתיימו. למחרת התקשר אלי קרוב משפחה מהמרכז שהייתי חייב לו סכום של אלף שבע מאות ש"ח, ואומר לי שזה עתה זכה בלוטו בסכום של כמה אלפי שקלים ומשום כך החליט לוותר לי על החוב שאני חייב לו.

החלטתי לספר זאת לידידי הנ"ל שעשה איתי יחד את החיזוק בתפילה, עוד לא סיימתי לספר לו וכבר החל בסיפור הישועה שהיתה לו. וכך מספר לי, שבערב של אותו יום שהתחלנו להתחזק בתפילה, היה בשמחת אירוסין בבני ברק של קרוב משפחה, ובאמצע השמחה ניגש אליו אחד מקרוביו ואומר לו: טוב שפגשתי אותך, יש לי סכום כסף ממעשרות שרציתי להעביר, והחלטתי שהפעם זה יהיה עבורך. תן לי את מספר החשבון שלך ואני אעשה לך העברה בנקאית. היודע אתה כמה כסף הכניס לי? אלף וארבע מאות ש"ח.

על זה נאמר 'כי מכבדי אכבד', מי שעושה מאמץ לכבוד השי"ת ה' מחזיר לו בגדול.

(משנתה של תורה מט"מ תשע"ח)

אני אברך באחד הכוללים ברכסים שמתמודד כמו עוד הרבה עם קשיים בפרנסה, ומייחל כל חודש לישועה נוספת מהקב"ה שיתן לי את האפשרות להמשיך לשקוד על דלתי התורה.

לפני מספר שבועות פנה אלי ידידי, אברך כמותי שגם הוא מתמודד עם קשיים כספיים, ושאלתו בפיו, במה אפשר להתחזק בשביל שנזכה לשפע ברכה והצלחה מהשי"ת. העלינו מספר רעיונות, תענית דיבור בזמן הלימוד, חיזוק בשמירת הסדרים, ועוד ועוד רעיונות. לאחר מספר ימים פנה אלי ידידי הנ"ל ואמר לי שראה בספר הנפלא 'מעין אברהם' של הגה"צ ר' אברהם קוך זצ"ל שמעיד, שהגיעו אליו מאות סיפורים במשך השנים האחרונות של אנשים שהתחזקו בתפילה ועשו מאמץ מעבר לרגילות שלהם, וזכו לישועות מעל הטבע ברוחניות ובגשמיות, וא"כ, אומר לי ידידי בא נקבל על עצמנו להתחזק בתפילה ולהשתדל לכל הפחות להיות עומדים על מקומינו עטורים בתפילין ועטופים בטלית בזמן שבו מתחילה התפילה. וכך לאחר ששוחנו על ענין זה החלטנו פה אחד שממחר מתחילים את החיזוק.

הישועה לא אחרה לבוא! כבר למחרת בשעות הערב של אותו היום שהתחזקנו בתפילה, קיבלתי טלפון מידיד, שפנו אלי משפחה ממדינת קולומביה שבאמריקה ומחפשים אדם שיאמר

רבנו היה שרוי כנראה באותו היום בתענית ולא רצה לגלות הדבר, ולכן התבונן בכוס, והפטיר 'הכוס לא טבולה' ולא שתה

לקט סיפורים נפלאים בענייני הפרשה ממרן הגראי"ל שטיינמן, על הזהירות בנדרים ומוצא שפתיך תשמור, ועוד

זהירות בנדרים

רבנו זצוק"ל זהיר מאוד לא לומר שיעשה דבר פלוני, אלא 'אולי' 'אפשר' וכדומה, כדי שלא ישל בחשש נדר או שקר, ואם יש לו איזה ספק שמא אמר שיעשה, ממהר לעשותו. הוי עובדא בער"ח אלול תשע"א, בישיבת 'אורחות תורה', שמרן נכנס להיכל הישיבה עייף ותשוש אחרי נסיעה ממושכת, עד שהתבטא 'יש לי פטור של בא מן הדרך שפטור מן התפילה, ובוודאי שאני פטור גם מהשיחה שהיה ברצוני לומר, ואומר בפעם אחרת', והנה, לאחר תפילת מעריב לפתע ביקש כי הוא רוצה לומר כמה מילים, ונזהר מאוד להתחיל בדבריו, בדרשה קצרה ממש [לפי דלות כוחותיו], ומדוע? כדי שלא ישל ח"ו, שהרי לפני מעריב איתקיל מילוליה לומר שיגיד בפעם אחרת, ושמא לא יקיים דברו, לכן מיהר והזדרז לומר כמה מילים, ועל כן מיהר עד שרצה להתחיל דבריו עוד לפני שהביאו לו הרמקול

(מפי הרב איסר שוב שליט"א, מאחורי הפרגוד עמ' 041)

מוצא שפתיך תשמור

מספר הרה"ג ר' הלל קופרמן שליט"א: ומעשה באחד ממקורביו המתגורר בירושלים, שביקש ממרן זצוק"ל שיהיה סנדק בברית של נכדו לכשיוולד לו בעוד כמה חדשים. ומרן שליט"א אמר לו שהוא מסכים. וכשנולד הנכד בשעט"מ בא אותו מקורב לבשר למרן זצוק"ל על הולדת נכדו וביקש ממנו לקיים את הבטחתו ולהיות סנדק בברית, והיה הדבר קשה על מרן זצוק"ל להיטלטל אל מחוץ לעיר לצורך הברית, ושאל את המקורב האם הבטחתי שאבוא. וענה לו, לא, אך הראש ישיבה אמר שהוא מסכים לבוא, ואני ראיתי בזה מעין לשון הבטחה. מרן זצוק"ל התחבט אז הרבה האם יש לחוש בלשון זו לקבלת הדברים בנדר, עד אשר נכדו הרב דוד שפירא שליט"א הציע לו, שמאחר שכמה ישיבות ובתי מדרש ביקשו ממרן שליט"א לבוא למסור שיעורי תורה אצלם, ומרן זצוק"ל אמר להם שכשיזדמן לירושלים יעשה זאת, אולי זו ההזדמנות לעשות זאת ביום הברית. ואכן מרן זצוק"ל קיבל את ההצעה, ונסע לירושלים והשתתף בברית, ולאחר מכן עסק בהרבצת תורה בכמה מקומות. וכל הטרחה הגדולה הזו טרח מרן זצוק"ל משום החשש הרחוק שמא הלשון 'אני מסכים' מתפרש בלשון בני אדם במשמעות הבטחה

(כאיל תערוג 47 תשע"ד)

"כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים" (מטות ל"א, כ"ג)

הכוס לא טבולה

שח לנו בעל המעשה שליט"א: לפני כשלושים שנה, בעת שמסר רבנו זצוק"ל שיעור בישיבת 'גאון יעקב', ניכר על פניו חוורון עז, ואחד הבחורים הכין על דעת עצמו כוס תה מכוס שהיה בחדרו, והביא לרבנו. ורבנו היה שרוי כנראה באותו היום בתענית ולא רצה לגלות הדבר, ולכן התבונן בכוס, והפטיר 'הכוס לא טבולה' ולא שתה. אחרי השיעור פנינו לבחור לשאול אותו מי הטביל את הכוס, ואמר שקנה את הכוס בחנות בבני ברק שמוכרים שם כלים טבולים. פנינו למוכר ושאלנו אותו האם הכלים טבולים, ואמר "אני מוכר את הכוסות אחרי שהטבלתי אותן". חזרנו ושאלנו את מרן זצוק"ל שאלה סתמית, האם מועיל הטבילה שהמוכר הטביל לפני המכירה ואמר שלא מועיל, ונמצא שע"פ ההלכה הכוסות היו לא טבולים, ויהי לפלא.

ונכפשה הארץ לפני יהוה ואחר תשובו והייתם נקים מיהוה ומישראל וגו'. (מטות ל"ב, כ"ב)

סיפרו לפני רבנו אודות מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל שהיה ממונה על קופת צדקה וחסד בירושלים, והיתה לו נכדה יתומה עניה ומרודה, ומיאן לתת לה מהקופה אפילו לא ממון מועט - כדי לקנות נדוניה לפני נישואיה. היא בכתה לפניו, והוא בירך אותה שבזכות זה, תזכה לבנים תלמידי חכמים, והברכה נשאה פרי לדורות. וביאר רבנו הנהגת הגרי"ח, כי גם אם יקח מהקופה של צדקה לנכדתו לירה אחת בלבד, יאמרו כי נטל מאה לירות, וממילא יש בכך משום והייתם נקים מה' ומישראל. והנה אותן ישיבות שרבנו כהן בהן כראש ישיבה, הוא נזהר שלא לכתוב עבורן אפילו המלצה לנדיבים, כי הרי העולם חושבים שהוא מקבל משכורת מהישיבה, ואם כן יהיה נראה, שמבקש כסף עבור עצמו... ורבנו העיד על עצמו כמה פעמים שמעולם לא ביקש כסף לא לעצמו ולא לאחרים. ואפילו לצרכי צדקה והחזקת תורה אינו פונה בבקשה אישית אלא כתב מכתב המלצה כללי.

(מאחורי הפרגוד עמ' 79)

הכלב התחיל לעשות הקפות סביב הפגר של הגוי. עוד פעם מריח, שוב פעם עושה הקפות, הנשמה פרוחה... נו כבר, יכנס פנימה או ייצא החוצה? עד שבסוף, אחרי שסיים להריח - - הלך החוצה! וליהודים היתה אורה ושמחה...

אז איזה שכר מגיע לכלב? - שאל הגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל

אמרו לו: "מה פירוש, אולי? הרי כאן הוא נמצא - בחצר של היהודי".

אמר המלך: "אולי גוי עשה את זה?"

"אז כיצד נדע?" תמהו המון העם, "הרי אין לנו אפשרות לעבור על מקרה כזה לסדר היום, העולם אינו הפקר!" צעק ההמון המוסת.

אמר המושל: יש לי דרך לברר האם הרוצח הוא מתוך הבית או מחוץ לבית. והיה, אם נגלה כי הרוצח מתוך הבית - יהודי הרג אותו. נגרש את כל היהודים שנמצאים בעיר [כשלושים אלף יהודים] ואת המשפחה נהרוג מיד, אבל אם הרוצח מבחוץ - הרי שלא היהודים עשו את הדבר הרע הזה.

נו נו, ואיך אפשר לברר את הדבר?

אמר המושל: "לאחרונה המציאו את המושג של כלב הגישוש. נביא כלב גישוש שיריח את הפגר. ואחרי שהוא מריח את הפגר, הוא הולך לפי הפסיעות. אם הפסיעות מבפנים - הוא ילך פנימה. אם הפסיעות מבחוץ - ילך החוצה.

אה, היהודים שמעו שהכלב, הוא העתיד להיות השופט שלהם, הוא יהיה הפוסק. אוי, מה שיהיה... התחילו תעניות, וצעקות, תפילות, עד השמים. התחננו שהקב"ה יתן שכל לכלב שיצא החוצה. הרי אם יטעה ויכנס בפנים, שומו שמים.

אקיצע'ר רבותי. הביאו את הכלב לעיר. לקח שעות רבות עד שהביאו אותו למקום, הבולדוג הגדול. המושל עמד שם בשעת מעשה, אתו עמדו גויים וכמרים, וגם הרבנים היהודים עמדו שם, לראות בדיוק כיצד מתנהל הדבר. תושבי העיר היהודים התכנסו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וצעקו ובכו והתפללו.

כאמור, הבולדוג התחיל להריח את הפגר, עוד, ועוד ועוד, והוא היה עצבני. הריח את הפגר של השייגץ. מריח, הכלב, התחיל לעשות הקפות. מקיף את הפגר פעם, עוד פעם, מריח, שוב פעם עושה הקפות, הנשמה פרוחה. נו כבר, יכנס בפנים או יצא החוצה? מריח עוד פעם, ולא מסתפק, מריח, מסתובב, עושה סיבובים. עד שבסוף, אחרי שסיים להריח, ואת הסיבובים - - הלך החוצה!! וליהודים היתה אורה ושמחה.

זה מעשה שהיה. כך אמר רבי אליהו זצ"ל בשמוע'ס בישיבת פוניבז'. עד כאן הכל טוב ויפה. אבל - ממשיך רבי אליהו - אשאל אתכם שאלה: איזה שכר מגיע לכלב? כזו זכות יש לו, הציל שלושים אלף יהודים מגזרת גירוש, והציל משפחה שלמה שלא

שח הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: אני נזכר במעשה שסיפר לי בחור, שהיום הוא כבר סבא זקן ובבחרותו למד בישיבת פוניבז'. אגיד את שמו - "מביא גאולה לעולם" - הרב ר' אליהו טהרני, שיהיה בריא. וכך הוא סיפר:

ביום בהיר הגיע לישיבת פוניבז' אורח. רבי אליהו לופיאן זצ"ל. הוא עוד למד אצל הסבא מקלם, והכיר את מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מכמה תקופות בחייו. הוא בא לר' חצק'ל ודיבר אתו [יש תמונות מאותו ביקור ששניהם יושבים יחד, ליד המרפסת של הישיבה].

לפני שהלך לדרכו, ר' חצק'ל ביקש ממנו שיגיד דברי חיזוק בישיבה. בסדר, ר' אליהו הסכים. בין הדברים בשמוע'ס הוא אמר לתלמידים: אני רוצה לספר סיפור. בדורות קודמים היתה, כידוע, מציאות של עלילות דם, ה' ישמור. הגויים היו מעלילים עלילות שהיהודים שוחטים שייגץ, גוי, ואת הדם לוקחים לאפיית מצות. אי אפשר לתאר מה שהיה באותן תקופות, כזה שיגעון נכנס בהם באומות העולם, בגזירת שמים [סיפר לי רבי יוסף טולידנו זצ"ל, שאביו - רבי ברוך זצ"ל - היה רב במקנס, וסיפר לו שמלך מרוקו - שהיה מלך חסד - שלח לקרוא לו בצנעה. הוא הגיע למלך. המלך נכנס איתו לחדר לפנים מחדר. התיישבו. ואמר לו: "אף אחד לא שומע. אני רוצה לשאול אותך דבר. אין איש איתנו, אין לך מה לפחד, אני נשבע לך שלא אספר לאדם בעולם. תגיד לי - זה אמת שהיהודים לא צריכים דם של גוים למצות? האם זה אמת לאמיתה? הוא אמר לו, מה המלך מדבר? במצות, דם? וכי במצות שמים דם?! מצות עם דם?!... עד כדי כך, ממש עד לפני דור, עוד היו כאלה שידעו - שהיהודים לוקחים דם למצות. מירעדיק. כאלו גזירות היו על עם ישראל קדושים. וידוע שהמהר"ל מפראג ברא את הגולם לענין הזה, ודרכו היו מירעדיקר ישועות].

ובכן, אמר רבי אליהו, בעיר ובמקום פלוני, מצאו בערב פסח פגר גוי בחצר של יהודי. שייגץ. נו, נהיה רעש גדול. אוהו, ותהום כל העיר. הגויים צעקו - "אטבח אל יהוד", יש להרוג את כל היהודים!

כתוב - "לב מלכים ושרים ביד ה'" - הקב"ה הכניס למושל העיר בראש, ואמר להמון העם: "מה פתאום? למה אתם אומרים שאם מצאו גוי, היהודים הרגוהו? מי אומר, אולי הגויים הרגו אותו כדי שיגידו שהיהודים צריכים דם? - מדוע אתם בטוחים כי אטבח אל יהוד?"

תפילין ללא מחשבה, אם עושה את כל הנ"ל ללא שמחה, אם זה טבעי בלבד כי לכך הוא רגיל, "מצות אנשים מלומדה" שמקיימים מצוות - האם מגיע לו שכר עבור מעשים אלו?...
אלו הם דברי קדשו של ר' אליהו. ודאי שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ויהיה שכר גם על כאלו מצוות, אך כפי שאומר רבינו בחיי: אין דמיון כלל בין העושה מצוה עם כוונה לעושה ללא כוונה. ההבדל הוא כהבדל שמים וארץ! אצל פלוני ברכת המזון זו 'עבודה', התפילין 'עבודה', התפילה עבודת ה'. ואצל חברו - שום דבר, טבעי בלבד. מיירעדיק רבותי. כמה עלינו להתחזק ולהוסיף באמונה ובעבודת הלב. ולה' הישועה.

(יחי ראובן מטות מסעי תשע"ח)

ירצחו אותם. כאלה זכויות. כמה ומה השכר המגיע לכלב? מה תגידו לי? עולם הבא ודאי שלא מגיע לו. לכלב אין עולם הבא. אולי עולם הזה? אויכנישט [-גם לא]. מדוע? והרי עשה כזה מעשה נורא! אה, כי הוא כלום. הוא עשה מעשה טבעי בלבד! ככה לימדו אותו! הוא מאולף ללכת אחרי הפסיעות. אינו יכול אחרת. על מעשה טבעי, לא מגיע שום שכר.
נמשיך. איי, כעת כבר לא כל כך שמח. אומר לכם מה הוא אמר, עם מעט הוספה. אם ככה, יהודי קם בבוקר, נוטל נעגל ואסער, מתלבש וכו', הולך לבית הכנסת, מניח של יד, מניח של ראש ומתחיל להתפלל. מסיים להתפלל, מניח את התפילין בנרתיק, חוזר בחזרה הביתה. מה זה? טבעי. הוא רגיל. אם מניח

יומא דהילולא

נדרתי נדר אמר לו בקול מתייפח, שאם תחלים ממחלתך ותשוב לאיתנך הראשון, אניח לך ללמוד תורה כאוות נפשך, ולא אמנע אותך עוד מלימוד התורה

סיפור ההחלמה המופלא של הגאון רבי אברהם פטאל

והרופא השיב לו: "ראיתי שעיניו כבויות, הוא נראה כמי שאין לו כל רצון לחיות, ובמצב כזה אין לו סיכוי להחלים ממחלתו".
אביו של רבינו הבין מה גרם לבנו לאבד את רצון החיים. הוא מיהר לביתו, ניגד למיטת בנו וזעק באוזני הילד החולה: "נדרתי נדר", אמר לו בקול מתייפח, "שאם תחלים ממחלתך ותשוב לאיתנך הראשון, אניח לך ללמוד תורה כאוות נפשך, ולא אמנע אותך עוד מלימוד התורה".

עבור ימים אחדים צעדו בני הקהילה אחר מיטתו של בן העשיר שנפטר, בעוד רבינו מחלים ומתאושש במהירות, ושב עד מהרה לשקוד על תלמודו.

ואכן, חזקה על ההולך ללמוד שנעשה אדם גדול, ורבינו עלה והתעלה במעלות התורה והיראה, כשהוא הופך לתלמיד חכם מופלג ומוכר מאוד בעירו.

בשנת תרצ"ו עלה רבינו ארצה והשתקע בשכונת נחלאות בירושלים. שם מצא כר נרחב לפעילות בקרב בני הנוער. היה מכנס את ילדי השכונה, מכניס אותם לתמוד תורה אותו ניהל, ואוסף אותם בשבתות לשיעורי תורה. דרשותיו הפכו אבן שואבת ליהודים מכל האזור, ומדי יום עסק בזיכוי הרבים ובלימוד תורה ויראה לבני אברהם יצחק ויעקב.

סיפור אופייני מאוד לדמותו רבת ההוד של הגר"א פטאל זצ"ל, סופר על ידי באי ביתו: "בעת שהתגורר בשכונת נחלאות בירושלים, היה יהודי אחד מתושבי השכונה, שהיה רחוק מאוד משמירת התורה והמצוות. מדי שבת כשהיה הרב צועד מביתו לבית הכנסת כדי לשאת דרשה, היה אותו יהודי מתקרב לעברו כשבידו סיגריה

כי תדור נדר

בהיותו כבן שנים עשרה התייתם הגאון רבי אברהם פטאל זצ"ל, מאימו. הוא נותר עם שתי אחיותיו הפעוטות, ואביו שכרע באותה עת תחת חובות כבדים עקב מחלתה הממושכת של האם גדלם לבדו.

בצער ובכאב שוחח האב עם בנו הגדול: "יודע אני שחשקה נפשך בתורה והיא מושח חי"ך" אמר לו האב, "אך מה אעשה, והמצב אינו מאפשר לי להמשיך ולשלם שכר לימוד עבורך... לא זו בלבד, אלא שאני נאלץ לבקש ממך שתטה שכם לפרנסת המשפחה ותסייע לי לשלם את החובות הכבדים הרובצים על צווארי".

עוד לפני שהספיק הילד בן ה-12 למצוא עבודה, תקפה אותו מחלה קשה, ומצבו הלך והחמיר עד שהגיע לשערי מוות רח"ל. בכירי הרופאים שהוזעקו מאירופה לטפל בבנו של אחד מעשירי הקהילה שלקה גם הוא במחלה קשה, בדקו גם את רבינו, אבל לאחר בדיקה קצרה נאלצו גם הם להודות שאין מזור למחלתו של הילד, ושהם אינם יכולים להציל את חייו.

האב הלום הצער בא לפני רבני העיר וביקש מהם בכל לשון של תחינה ובקשה שיעתירו בתפילה עבור בנו. בייאוש פנה אל הרופא, וביקש לשמוע האם אפשר כל תקווה. אמר הרופא: "תרופה אין, אבל לפעמים מתאושש החולה ונרפא מעצמו ממחלתו. עם זאת, אני נאלץ לומר לך שעל פי המצב הקיים לא נראה שבינך יחלים מהמחלה הקשה".

"כי צד תוכל לדעת שבני לא יחלים ממחלתו" שאל האב,

”באחת השבתות עקב האיש אחרי הרב ופמלייתו בשובו מבית המדרש לביתו, וכשהגיע לבית הרב ביקש להיכנס ולשוחח עמו. הרב הכניסו בחפץ לב, ובקול רועד התנצל היהודי מעומק לבו על התנהלותו, ואף ביקש מהרב שיורה לו דרך תשובה: ”הדרך בה התייחסתי אלי בכל פעם”, אמר, ”האופן בו כללת אותך, הרב הצדיק, יחד איתי היהודי שמחלל שבת להכעיס, ונשאת תפילה ששנינו יחד נחזור בתשובה שלמה, גרמה לי להרהר בדרך הנלוזה בה בחרתי, עד שהבנתי והפנמתי עד כמה גרועים המעשים שלי. על כן באתי לפניך, כבוד הרב, שתורה לי דרך תשובה, ותלמד אותי איך אוכל לכפר על פשעי הרבים”.

פניני עין חמד פנחס

בוערת. כשהיה עובר בסמוך לגר”א פטאל, היה אותו יהודי שואף מלוא ריאותיו מעשן הסיגריה, ולאחר מכן נושף אותו בפני הרב, בהתרסה מכוונת ומתוך רצון להכעיס את הרב ואת מלוויו. ”המלווים רצו לא פעם לגרש את היהודי הזה, ואף להכות אותו מכות נאמנות על עזות המצח בה נהג כלפי רבם, אבל הרב מצדו עצר אותם פעם אחר פעם, ובכל פעם כשהיה היהודי הנ”ל עובר על ידו, היה הרב פונה אליו בנימה ידידותית, ואומר לו: ”היה רצון שהקדוש ברוך הוא יחזיר אותי ואותך בתשובה שלמה”.

”פעם אחר פעם נשנה המעשה. הרב לא איבד את שלוותו וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה ובשלישית, במשך תקופה ארוכה מאוד.

עניינא דיומא - בין המיצרים

מנהג הראשונים להחמיר מי”ז תמוז שלא לאכול בשר ולשתות יין בבין המצרים

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח”ס ‘המנהג’

בטעם המנהג כתב הראב”ן (מסכת תענית קפב) שהוא כנגד ג’ שבועות שהתענה דניאל בבבל. וב”שור”ת השיב משה” (יור”ד סי’ כג) מביא מקור לזה מגמרא (בבא בתרא ס:): שרבי ישמעאל בן אלישע אמר שמיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין אלא שאין גוזרין גזירה על הציבור אלא אם כן יכולים לעמוד בה, א”כ על כל פנים בימים אלו שהוא זמן אבילות לחורבן הבית שבוודאי כדאי וראוי למנוע מאכילת בשר ושתית יין.

מנהגי ספרד ואשכנז

אצל אחינו הספרדים מצינו כמה מנהגים שונים בזה, יש נוהגים שאין אוכלים בשר ואין שותים יין רק בשבוע שחל בו תשעה באב, כעיקר הדין, בארם צובה וכן במרוקו נהגו להחמיר שאין אוכלים בשר ואין שותים יין מיום ב’ אב, ובתימן מקילים באכילת בשר ויין עד ערב תשעה באב, ובג’רבה מקילים בשתיית יין אפילו בערב תשעה באב ורק בסעודה המפסקת אין שותים. אבל באשכנז, המנהג אחיד בכל הקהילות, שרק מראש חודש אב נמנעים מאכילת בשר ושתית יין אבל לפני כן אין מחמירים כלל בזה.

מנהגם של הראשונים היה להחמיר שלא לאכול בשר ולא לשתות יין כבר מי”ז בתמוז ועד תשעה באב. וכן מביא בספר ”פתורא דאבא” (הגהות דף מב) שהאריז”ל לא אכל בשר ולא שתי יין כל בין המצרים, וכן היה נוהג המהר”ם אש ז”ע, והנודע ביהודה לא אכל דבר מן החי משך כל בין המצרים ומר”ח אב לא אכל כי אם לחם יבש עם אפר. והחתם סופר נהג להתענות מי”ז תמוז עד תשעה באב, ובזקנותו נהג על כל פנים שלא לאכול מאכלי בשר מי”ז תמוז.

מקור וטעם המנהג

מנהג זו מוזכר גם בשו”ע (סעיף ה). ורבינו שמשון משאנץ (”תשובות ופסקים מחכמי אשכנז”) כותב שזה רק מנהג אצל גדולי הדור שנאמר (ישעיה סו, י) ’שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה’ אבל סתם אנשים אי”צ להחמיר על עצמם. ב”מאירי” (תענית ל:): וב”כל בו” מצינו שכך היה המנהג אצל נשים יקרות שנמנעות מאכילת בשר ושתית יין משבעה עשר בתמוז עד עשרה באב ואומרות שכך קיבלו מאימותיהן דור אחר דור. בעוד שבספרי רבותינו הראשונים מזכירים המנהג סתם בלי מקור, מצינו ב”סידור רש”י” וכעין זה ב”מחזור ויטרי” שמקור המנהג הוא ירושלמי (שלא נמצא תחת ידינו) הכותב ’אמר מר הני נשי דידן דלא שתו חמרא משבעה עשר בתמוז עד ט’ באב מנהגא היא’.

להארות והערות ניתן לפנות למכון ”המנהג” במייל: hamenhog@gmail.com

רק בשבת שבע - ברכות הכלה גילתה: זו לא הטבעת שאותה בחרתי בחנות...

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שהחתן קידש בטבעת שאינה שלו.
תשובה: מי שקידש אשה בגזל, אם היה יאוש ושינוי רשות מקודשת, אך בנדון השאלה לא היה יאוש כיון שלא נודע לבעלת הטבעת שנתנו את טבעתה, וגם לא היה דעת המוכר והחתן לגזול טבעת שאינה שלהם, לכן בפשטות אינה מקודשת ויש לחזור ולקדשה בטבעת שנתברר שהיא של החתן, כדת משה וישראל. ולפי"ז יש לדון אם יתחילו מחדש למנות שבעת ימי המשתה.

שאלה: מעשה שארע בשבוע האחרון, בכלה שהבחינה בשבת שבע ברכות שהטבעת שבה נתקדשה אינה דומה ממש לטבעת אותה בחרה בחנות התכשיטים, והנה ביום ראשון נודע הדבר שאשה אחת מסרה את טבעתה לתיקון בחנות התכשיטים, והמוכרת טעתה ונתנה טבעת זו לחתן ובה קידש את כלתו, ועתה כשבאה אותה אשה לבקש את טבעתה בחנות, נודעה הטעות החמורה, ועתה יש לשאול האם חלו הקידושין או שמא נתברר

* את מדידת ה'תחום' של אלפיים אמה, יש למדוד באמצעות חבל פשתן. ודווקא בחבל שאורכו חמישים אמה, משום שחבל קצר יותר נמתח למעלה מן המידה, ואילו חבל ארוך יותר, לא ניתן למותחו כראוי, והוא מתעגל כלפי מטה
 * עיר שיש בתחומה הר - יש למדוד את התחום דרך המישור. ואם ההר נמשך כנגד כל רוחב התחום - הדין כך: אם רוחב השיפוע אינו עולה על ארבע אמות, יש לדלג במדידה על מקום השיפוע. ואם רוחב השיפוע ארבע אמות או יותר - משתנה הדין על פי חדות השיפוע.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לחלק את הפת של עירוב חצרות' לשני כלים?

פת מכל דייר, אלא אחד מהדיירים מְזַכָּה מפיתו לכולם (ראה להלן) - יתכן שניתן לחלקה).
 אולם, אם חילקה לשני כלים או לשני מקומות מחמת שהכלי הראשון או המקום הראשון כבר התמלאו עד אפס מקום - ושני הכלים או המקומות הם בבית אחד - העירוב חל. ואם היה ידוע מתחילה שהכלי או המקום לא יכילו את כל הפת, ויש אפשרות להניחה בכלי גדול, או במקום גדול, שיכילו את כולה - יש אומרים שהעירוב לא חל.

אסור לאדם לטלטל חפצים מביתו לרשות היחיד של אחר או משותפת, ללא 'עירוב חצרות', דהיינו, שגובים פת מכל בית, ומניחים אותה באחד הבתים לפני כניסת השבת, לכל הפחות למשך 'בין השמשות'. ויש להניח את פת העירוב בכלי אחד, או במקום אחד.

ואם חילקה לשני כלים, או לשני מקומות, אף אם שניהם בבית אחד - אין העירוב חל, כיון שבאופן זה נראה שחלקי הפת מופלגים ומחולקים זה מזה, ואין זה ראוי לשמו - 'עירוב', שפירושו שהדיירים מעורבים זה עם זה בפיתם. (וכשלא גובים

[שו"ע שסו, ד, משנ"ב לא-לב, שעה"צ ל, וביה"ל ד"ה בכלי; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 41]

עיר המוקפת בעמק לכל רוחב ה'תחום' - האם ניתן למדוד את התחום במישור המקביל לעיר?

המקבילה לסיום אורך העמק מול העיר במזרח, ולשוב ולהמשיך את המדידה מול העיר.

אולם, אם העמק נמשך לכל רוחב תחום העיר, כולל הזוויות, אין לצאת ולמדוד במישור המקביל מחוץ לריבוע התחום; מחשש שהרואים את המודדים עוסקים במדידה במרחק כה גדול מהעיר יסברו שאף מיקום זה כלול בתחום העיר.

[שו"ע שצט, ו, ומשנ"ב ט, כה, כו רכז; ביאורים ומוספים דרשו, 18-19]

עיר שיש ב'תחומה' עמק - יש למדוד את התחום דרך המישור. ואף אם העמק נמשך לכל רוחב העיר, אך ניתן למדוד את אורכו דרך המישור בזוויות התחום, דהיינו בפינות של ריבוע התחום אשר אינן עומדות מול בתי העיר - דהיינו, לדוגמה, אם העמק נמצא במזרח העיר, וניתן למדוד במישור המקביל אליו בדרומו או בצפונו, בשטח המקביל הן לאלפיים האמות של התחום במזרח, והן לאלפיים האמות של התחום בדרום או בצפון - ניתן להמשיך את מדידת התחום המזרחי בשטח זה, עד לנקודה

כיצד מודדים עמק לצורך ה'תחום' - בקו אוירי או על פי אורך השיפוע?

אמות, או יותר, באורך השיפוע - יש לכלול במדידה את אורך השיפוע עצמו, כאילו היה קרקע ישרה. ואם גובה השיפוע מגיע לעשרה טפחים במשך חמש אמות או פחות, ואורך העמק כולו פחות מחמישים אמה - יש לכלול במדידה את אורך הקו האוירי של העמק משפה אל שפה, ללא אורך השיפוע; ואם אורכו חמישים אמה או יותר, יש למודדו במדידה המכונה 'קידור' (ראה במקורות).

[שו"ע שצט, ה, ומשנ"ב יח, יט, כ, כב רכג; ביאורים ומוספים דרשו, 13-14]

בהמשך לאמור: באופן שלא ניתן למדוד את העמק במישור המקביל אליו - הדין כך: אם אורך השיפוע של העמק פחות מארבע אמות, ואורך ההר יותר מחמישים אמה, יש לדלג במדידה על מקומות השיפוע שבעמק ולכלול במדידה רק את המישור שבתחתית העמק, במידה וישנו. ואם אורך ההר פחות מחמישים אמה, יש לכלול במדידה את הקו האוירי של העמק משפה אל שפה. ואם אורך שיפוע העמק הוא ארבע אמות או יותר - הדין כך: אם גובה השיפוע מגיע לעשרה טפחים רק בתוך משך של שש

האם יש הבדל בין מדידת 'תחום' דאורייתא למדידת תחום דרבנן?

אמה, אם דינו כעמק, וכמו כן, במדידת תחום של שנים עשר מיל, שיש הסוברים שאיסור מדאורייתא (ראה משנ"ב שצז, א) - יש אומרים שבכל מקרה חובה לכלול במדידת העמק או ההר את אורך השיפוע. יש אומרים שדין תחום דאורייתא כדין תחום דרבנן. ויש שמחלקים בין הר לעמק - שבהר חובה לכלול במדידה את אורך השיפוע, ואילו בעמק, דין תחום דאורייתא כדין תחום דרבנן.

[שו"ע שצט, ה, ומשנ"ב כא; ביאורים ומוספים דרשו, 15-17]

בהמשך לאמור: עמק שאורך שיפועו ארבע אמות או יותר, ועומקו יותר מאלפיים אמה - מאחר ועומקו יותר ממידת ה'תחום' כולו, חובה בכל מקרה לכלול במדידתו את אורך השיפוע, כאילו היה קרקע ישרה; ואף באופן שניתן למודדו במישור המקביל בתוך רוחב התחום. ויש אומרים שאף אם עומקו פחות מאלפיים אמה, אך בצירוף אורך השיפוע משני צידי העמק מתקבל שטח שאורכו יותר מאלפיים אמה - יש לכלול במדידה את אורך השיפוע. ונחלקו הפוסקים בנוגע להר שגובהו יותר מאלפיים

י"ט בתמוז | רבי בן ציון ב"ר אליהו אבא שאול זצ"ל, ר"י פורת יוסף ובעל אור לציון

לפי חלק מהשיטות, ביום זה עלה משה רבנו ע"ה אל ההר, להתפלל על החטא של עם ישראל.

יארצייט:

- תל"ו: רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל קיינובר זצ"ל, בעל ברכת הזבח, תפארת/ברכת/אמונת שמואל.
- תרנ"ח: רבי יצחק ב"ר שמשון נילנדר זצ"ל, דיין ומו"צ בקהילת גינז-רוסקא.
- תרס"ז: רבי יהושע ב"ר יוסף פרישרמן זצ"ל, מטומשוב.
- תשי"ט: רבי יצחק אייזיק ב"ר יואל לייב הלוי הרצוג זצ"ל, בעל שו"ת היכל יצחק.
- תשי"ט: רבי אפרים זאב ב"ר צבי אריה גרבוז זצ"ל, מראשי ישיבת אוהל תורה, בעל הר אפרים.
- תשכ"ה: רבי חזקיהו אליעזר יהודה ב"ר נתן צבי פינקל זצ"ל, ר"י מיר ובעל דברי אליעזר.
- תשכ"ט: רבי יונה ב"ר שלמה שטנצל זצ"ל, מקים מפעל המשנה וההלכה היומית.
- תשנ"ח: רבי בן ציון ב"ר אליהו אבא שאול זצ"ל, ר"י פורת יוסף ובעל אור לציון.
- תשס"ב: רבי אלימלך ב"ר נחמן כהנא זצ"ל, מספינקא-ב"ב.

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"אילו היה המספר לובש שעטנו ומקיף פאת ראשו וזקנו, בוודאי לא היה השומע מאמין לדברי הלשון הרע שמספר..."

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

תורה כך בוודאי הופקר אצלו איסור שקר, ואם כן הוא הדין במי שמספר לשון הרע, שהופקר אצלו איסור גדול עד מאד של 'לא תלך רכיל', שהוא חשוד גם לשקר, ובוודאי אין להאמין שסיפורו אמת."

בסעיף ד' מדבר ה'חפץ חיים' על מקרה שיצא 'קול', דהיינו שמועה שלילית על מישהו, שאף על פי כן אסור להאמין לכך אלא לחוש בלבד. ומוסיף: "ועל אחת כמה וכמה שיזהר מאוד, אם רוצה לספר את הדבר לאחרים, שלא יכוון להעביר את הקול ולגלותו יותר."

ולכאורה יש להבין: הרי השמועה כבר מפורסמת, ואיזה נזק יכול להיגרם מכך שיכוון להעביר את הקול ולגלותו יותר? ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי יש שביארו זאת על פי דברי רבנו יונה, שטעם איסור לשון הרע, מלבד הנזק הנגרם לזולת, הוא גם משום "בחירתו לחייב ולהרשיע את חבירו ושמתו לאידם". וממילא, גם כאשר הסיפור כבר התפרסם, כל שכוונתו לפרסם את גנותו יותר, יש בכך משום לשון הרע מצד בחירתו לחייב ולהרשיע את חברו.

בסעיפים ג' ד' הנלמדים היום, מוסיף ה'חפץ חיים' לעסוק בענין האיסור להאמין לדברי לשון הרע, גם כאשר לכאורה קיימת סיבה הגיונית להאמין להם. בסעיף ג' הוא מדבר על לשון הרע שנשמע מפי שני אנשים או יותר, ואפילו באופן שמותר להם לספר משום שיש תועלת בדבר - בכל זאת אסור להאמין לכך אלא לחוש בלבד. ה'חפץ חיים' מוסיף ומסביר, כי למרות שהם שניים, אין לדבריהם תוקף של עדות, כי לא חל שם עדות אלא בפני בית דין.

ועל אחת כמה וכמה כאשר אותם שניים (או יותר) עוברים על איסור לשון הרע בדבריהם, בוודאי אין להאמינם, כי הרי רשעים הם, וכיצד נאמינם על ישראל זה, שהוא בחזקת כשר גמור לעת עתה. והרי החשוד על לאו של לשון הרע, חשוד גם לשקר, להחליף ולהוסיף.

ב'ביאורים ומוספים' מביאים בזה מדברי ה'חפץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון', שהרחיב עוד וכתב: "אילו היה המספר לובש שעטנו ומקיף פאת ראשו וזקנו, בוודאי לא היה השומע מאמין לדברי הלשון הרע שמספר, שכשם שהופקר אצלו שאר איסורי

יארצייט מרן הג"ר בן ציון ב"ר אליהו אבא שאול - בעל ה"אור לציון"

מרן הגרב"צ אבא שאול אמר פעם לגיסו הג"ר ראובן שרבני זצ"ל: "חכם ראובן, אין לך מושג מה המשמעות של עוד מצוה לאדם, ואפילו מצוה קלה. מכל מצוה משתנה כל עולמו, ומעלתו בשמים תהיה עצומה יותר ויותר, כי כל מצוה זה עולמות שלמים אין סופיים!"

(ישורון לח עמ' רעד)

נשתדל להרבות במצוות ככל יכולתנו, ולא לוותר אפילו על מצוה קלה שבקלות, שהרי מכל מצוה נבנים עולמות שלמים